

OBCHODNÍ AKADEMIE

Praha 2, Vinohradská 38

Projekt OPPA

CZ.2.17/3.1.00/34171

Název exkurze	Renaissance a manýrismus Typ: tematická, památková, 13 zastávek
Organizace	Začátek: tramvaj 22 „Královský letohrádek“ Náklady: 0 Kč Konec: Kampa Délka: 2,7 km, 2 hod.
Hlavní pojmy	Renaissance, manýrismus, arkády, balustráda, reliéf, sgrafita figurální, ornamentální, diamantový řez (tzv. psaníčka), bosáž, sdružená okna, freska, štít, atika, římsa, pilastr, luneta, nárožní arkýř, rozeklaný fronton, Ferdinand I., Rudolf II., Bartholomeus Spranger, požár 1541, Královský letohrádek, Velká míčovna, Schwarzenberský palác, Hradčanská radnice, Malostranská radnice (beseda)
Přílohy	Plán trasy, Metodické pokyny, Procvičovací test

č.	přesun	zastáv.	Výklad
1	TRAM. 22	Král. letohr.	<i>ZAHÁJENÍ EXKURZE: přivítání, představení lektora, prezence, popis programu</i>
2	skrz branku do zahrad	za plotem	KRÁLOVSKÝ LETOHRÁDEK (nesprávně Belveder) ¹⁵³⁸⁻⁶⁰ – údajně nejkrásnější renesanční stavba na sever od Alp, jedním z tvůrců Bonifác Wohlmut, přední architekt pražské renesance <ul style="list-style-type: none"> • nazýván rovněž Letohrádek královny Anny, protože jej nechal postavit Ferdinand I. pro svoji manželku Annu Jagellonskou, kterou velmi miloval; jejich lásku znázorňuje i jeden z reliéfů (úkol pro studenty) • stavbou letohrádku začíná v Čechách vrcholná renesance, zřetelná je návaznost na antiku, mezi typické znaky patří arkády s iónskými sloupy a kleštinami, okenní římsy, reliéfy s antickými výjevy, kuželková balustráda
3	před letohrádkem	u fontány	ZPÍVAJÍCÍ FONTÁNA ¹⁵⁶⁴⁻⁸ – bronzové dílo mistra Tomáše Jaroše <ul style="list-style-type: none"> • název od zvuku dopadající vody (<i>slyšet je přímo pod fontánou</i>) • zdobena basreliéfem – postavami pastýřů a satyrů, doprovod boha Pana, ochránce pramenů z řecké mythologie, na vrcholu socha dudáka • <i>z nedaleké vyhlídky lze na Hradě odlišit části román. (sv. Jiří) a got. (Daliborka) od renesan. (Zlatá ulička - přibl. směr, Purkrabství, Mihulka, helmice sv. Víta)</i>
4	vP po cestě skrz zahradu	u sochy před Míčovnou	VELKÁ MÍČOVNA ¹⁵⁶⁷⁻⁹ – určena původně pro míčové hry, později sloužila i jako konírna či vojenský sklad; alegorické sousoší Noci z dílny M. B. Brauna je barokní; na budově výrazné iónské polosloupy a sgrafita
5	blíž ke středu průčelí	před Míčovnou	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 1 Velká míčovna – sgrafita ornamentální a figurální, alegorie, kladi
6	zL kolem Míčovny	vyhlídka na věže sv. Víta a Mihulku	RENEŠANČNÍ VĚŽE <ul style="list-style-type: none"> • helmice chrámu sv. Víta^{polovina 16.st.} – zastřešuje pův. got. věž od 56 m počínaje ochozem, architekt B. Wohlmut, uvnitř největší český zvon Zikmund od T. Jaroše • dvě západní věže jsou novogotické • Mihulka (Prašná věž)^{přelom 15./16.st.}, typický tvar věží a bašt opevnění na rozhraní pozdní gotiky a rané renesance, nejmohutnější taková na Pr. hradě; bydlel zde T. Jaroš, alchymistická dílna v době Rudolfa II., později sklad střelného prachu • v severní části Hradu měl svoje sbírky císař Rudolf II., díky němuž se Praha stala jedním z nejvýznamnějších uměleckých center Evropy v období pozdní

			renesance – manýrismu ; podporoval malíře (B. Spranger, H. von Aachen), sochaře (A. de Vries), alchymisty (J. Dee), jeho sbírka uměleckých děl a kuriozit patřila k největším na světě (úkol pro studenty)
7	vP ze zahrady, vL přes Praš. m., před branou vL na schody a dál skrz zahradu Na baště	na Hradčanském náměstí za Arcib. palácem naproti Schwarzenberskému	HRADČANSKÉ NÁMĚSTÍ – Hradčany se z původního předhradí stávají v renesanci čtvrtým z pražských měst, své paláce si zde stavějí přední šlechtické rody <ul style="list-style-type: none"> • Schwarzenberský palác¹⁵⁴⁵⁻⁶⁷ – (naproti přes náměstí) původně Lobkovický, jedno z nejkrásnějších děl české renesanční architektury • znaky renesance – štíty členěné římsami (vodorovné) a pilastry (svislé), ozdobné komíny, fasáda bohatě zdobena sgrafity ornamentálními a tzv. psaníčky (správně diamantový řez, v české renesanci velmi oblíbený, napodobuje tvar jehlanu)
8	podél náměstí	v rohu náměstí pod stromem naproti Martin. paláci	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 2 Martinický palác – <i>znaky renesance, manýristické štíty</i>
9	dál podél náměstí a vP do Loretánské	vL u lampy před restaurací	HRADČANSKÁ RADNICE ¹⁵⁹⁸ – R.II. povýšil Hradčany na královské město <ul style="list-style-type: none"> • znaky renesance – psaníčková sgrafita, bosovaný portál, na fasádě mezi sgrafity dvě fresky – císařská orlice a Spravedlnost, na radnici i sousední budově vL manýristické volutové štíty, dělené římsami, štít završuje atiku, kryjící střechu • na vratech pražský loket – pro ověření správné míry prodávaného zboží
10	zpět na Hradč. nám. a dál rovně	před branou Schw. paláce	SCHWARZENBERSKÝ PALÁC <ul style="list-style-type: none"> • opakování, možnost dotknout se sgrafit a všimnout si dvou vrstev omítky; spodní vrstva se nechala zaschnout, pak se nanasla svrchní, do které se vyškrabovaly obrazce, dokud byla ještě vlhká • pod střechou lunetová římsa, luneta je sférický trojúhelník vzniklý kombinací půlkruhového a lomeného oblouku
11	dál rovně a podle Hradu vP na schody	před č.or. 1, plácek u zábradlí	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 3 Palác pánů z Hradce – <i>propojení s dalšími paláci, sgrafita, vrcholně renesanční štíty, atika</i>
12	po schodech dolů	před č.p. 196	THUNOVSKÁ č. 199, 198, 197 A 196 <ul style="list-style-type: none"> • požár Malé Strany roku 1541 – poškozen byl i Hrad a Hradčany, shořela část Desk zemských, kam se zapisoval veškerý pozemkový majetek v Čechách; Malá Strana shořela téměř celá, proto je dnes vystavěna převážně z renesančních domů, jejich fasády později změnilo baroko • volutové štíty • dům zlatníka Müllera č. 196¹⁵²⁷ – po požáru zrekonstruován, fasáda zkrášlena freskou s tzv. ilusivní malbou (vyvolává dojem plasticity) od Bartholomea Sprangera, dvorního malíře Rudolfa II. (manýrismus), Müllerova zete
13	o 2 ulice níž	roh Sněmovní	SNĚMOVNA – dnešní Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR využívá prostor historické budovy zemského sněmu a dalších sousedních paláců, původně renesančních, změněných barokními přestavbami <ul style="list-style-type: none"> • palác Smiřických – naproti vP, patří dnes mezi ně, zelená barokní fasáda kryje původní renesanční členění, nejvýraznější připomínkou renesance je nárožní arkýř → prohlédnout cestou
14	vP k arkýři a dál na Malostr.	na parkovišti proti paláci	MALOSTRANSKÉ NÁMĚSTÍ <ul style="list-style-type: none"> • palác Smiřických a sousední domy vP (Šternberský palác) původně renesanční s nárožními arkýři, na náměstí je celkem 6 nárožních arkýřů renesančních nebo

	náměstí	Smiřic.	<p>pseudorenesančních (úkol pro studenty)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Malostranská radnice (dnes nazývaná Malostranská beseda)¹⁶¹⁷⁻³⁰ – vP přes ulici, jedno z předních děl manýristické architektury v Praze, charakteristické rozeklané frontony nad sdruženými okny; tři věže s cibulovými báními byly strženy r. 1828, obnoveny r. 2009 díky citlivé rekonstrukci
15	přes ulici	pod podloubím	<p>→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 4</p> <p>Malostranská radnice – <i>historie střetu reformace s protireformací od České konfese do vpádu pasovských</i></p>
16	podél náměstí na roh	Mostecká naproti arkýři	<p>MALOSTRANSKÉ NÁMĚSTÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>nárožní arkýře</u> – opakování, pseudorenesance v 19. století opakuje typické renesanční prvky (které – úkol pro studenty)
17	vP a dál 1.ul.vP, rovně, za kostelem vL	střed náměstí	<p>→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 5</p> <p>Velkopřevorské náměstí – <i>opakování prvků renesance na zdejších palácích</i></p>
18	přes můstek, uličkou J.Červeného dál k Vltavě	náplavka	<p>PRAŽSKÉ VODÁRNY – <i>v pohledu přes řeku</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Staroměstská vodárenská věž¹⁵⁷⁷ je původně renesanční na místě vyhořelé pozdně gotické, zásobovala vodou kašny na Starém Městě, její dnešní vzhled je novorenesanční z 19. století • budova bývalé Staroměstské vodárny¹⁸⁸³ (<i>nad řekou</i>) je typická ukázka české novorenesance, arkády, římsy, štíty, sgrafitová výzdoba od malířů Františka Ženíška a Mikoláše Alše; dnes slouží jako Muzeum B. Smetany
Konec			

Zpracoval Mgr. Milan Brožek, OA Vinohradská, verze 20-02-13